

USNESENÍ

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Ladislavy Mentbergerové, soudkyně JUDr. Jany Jirmářové a soudce JUDr. Ivana Kratochvíla ve věci

oprávněná: **PROFI CREDIT Czech, a.s.**, IČO 61860069
sídlem Klimentská 1216/46, 110 00 Praha 1
zastoupená advokátkou JUDr. Kateřinou Perthenovou
sídlem Velké náměstí 135/19, 500 03 Hradec Králové

proti

povinné: **Barbora S., narozená dne xxx**
bytem xxx, xxx
zastoupená advokátem Mgr. Petrem Němcem
sídlem Mendíků 1396/9, 140 00 Praha 4

pro částku 244.247 Kč s příslušenstvím a smluvní pokutu, o návrhu povinné na zastavení exekuce,

o odvolání povinné proti usnesení Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 5. září 2019, č. j. 75 EXE 11169/2016-167, ve znění doplňujícího usnesení ze dne 18. května 2020, č. j. 75 EXE 11169/2016-192,

takto:

- I. Usnesení soudu I. stupně se ve výroku II. mění tak, že se exekuce vedená soudní exekutorkou Mgr. Marcelou Petrošovou, Exekutorský úřad Břeclav, pod sp. zn. 160 EX 7693/16, zcela zastavuje.
- II. Oprávněná je povinna zaplatit povinné na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů částku 45.604,90 Kč, a to do tří dnů od právní moci tohoto usnesení k rukám advokáta Mgr. Petra Němce.
- III. Oprávněná je povinna zaplatit soudní exekutorce Mgr. Marcele Petrošové, Exekutorský úřad Břeclav, náklady exekuce ve výši 14.605 Kč, a to do tří dnů od právní moci tohoto usnesení.

Odůvodnění:

1. Na majetek povinné je soudní exekutorkou Mgr. Marcelou Petrošovou, Exekutorský úřad Břeclav, vedena exekuce pod sp. zn. 160 EX 7693/16, a to na základě pověření vydaného Obvodním soudem pro Prahu 9 dne 20. 3. 2017, č. j. 75 EXE 11169/2016-24. Exekuce je vedena podle rozhodčího nálezu rozhodce Mgr. Radka Lubiny z 11. 8. 2016, č. j. 104 Rozh 4036/2016-7, pro vymožení částky 244.247 Kč, smluvní pokuty 0,25 % denně za každý den prodlení s úhradou částky 193.760 Kč od 17. 5. 2016 do zaplacení, úroků z prodlení 8,05 % z částky 244.247 Kč od 17. 6. 2016 do zaplacení, a nákladů rozhodčího řízení ve výši 24.332 Kč. Vymáhané plnění má dle uvedeného rozhodčího nálezu představovat dluh vzniklý na základě smlouvy

Shodu s prvopisem potvrzuje Radka Martincová.

o revolvingovém úvěru, kterou účastníci uzavřeli dne 11. 1. 2016, na jejímž základě byl povinné poskytnut revolvingový úvěr 64.000 Kč, a v souvislosti s níž byla dne 11. 1. 2016 uzavřena též rozhodčí smlouva.

2. Podáním z 9. 2. 2018 povinná navrhla zastavení exekuce s tím, že rozhodce neměl pravomoc vydat vykonávaný rozhodčí nález, neboť rozhodčí smlouva je absolutně neplatná, a to s ohledem na neurčité stanovení osoby rozhodce, na ekonomickou závislost rozhodce na oprávněné a na rozpor smlouvy o revolvingovém úvěru, na níž je rozhodčí smlouva navázána, s dobrými mravy. Dále povinná ve svém návrhu argumentovala tím, že vykonávaný rozhodčí nález je nicotný též z toho důvodu, že rozhodčí řízení nikdy neproběhlo před rozhodcem Mgr. Lubinou, ale ve skutečnosti v něm rozhodoval zastřený rozhodčí soud, kterým je Rozhodčí společnost Pardubice s. r. o.
3. O tomto návrhu soud I. stupně nejprve rozhodl bez nařízení jednání usnesením z 27. 9. 2018, č. j. 75 EXE 11169/2016-41, jímž exekuci zastavil podle § 268 odst. 1 písm. a) o. s. ř. Uvedené usnesení však bylo následně zrušeno a věc byla vrácena soudu I. stupně k dalšímu řízení usnesením Městského soudu v Praze z 28. 1. 2019, č. j. 69 Co 385/2018-83, s tím, že případný nedostatek pravomoci rozhodce nepředstavuje důvod pro zastavení exekuce podle § 268 písm. a) o. s. ř., nýbrž podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř., a že soud I. stupně pochybil, pokud rozhodoval o tomto návrhu povinné bez nařízení jednání.
4. V dalším řízení soud I. stupně nařídil jednání a provedl dokazování a poté napadeným usnesením z 5. 9. 2019, č. j. 75 EXE 11169/2016-167, rozhodl, že se exekuce zastavuje v části ohledně částky 183.736 Kč a ohledně smluvní pokuty ve výši 0,25 % denně za každý den prodlení s úhradou částky 193.760 Kč ode dne 17. 5. 2016 do zaplacení. Doplňujícím usnesením z 18. 5. 2020, č. j. 75 EXE 11169/2016-192, následně soud I. stupně doplnil napadené usnesení o výrok II. ve znění, že se ohledně zbývajících částí návrh povinné na zastavení exekuce zamítá. Dále soud I. stupně výrokem II. doplňujícího usnesení rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.
5. Soud I. stupně napadeném usnesení shledal, že 11. 1. 2016 oprávněná (jako podnikatelka) a povinná (jako spotřebitelka) nejprve podepsaly návrh na uzavření smlouvy o revolvingovém úvěru č. 9100988455, rozhodčí smlouvu a smluvní podmínky označené jako „smluvní ujednání smlouvy o revolvingovém úvěru“. Následně oprávněná posoudila úvěruschopnost povinné (povinná byla před uzavřením smlouvy o úvěru zaměstnána na dobu neurčitou s průměrným měsíčním příjmem 25.000 Kč ve zkušební době a případně pak 30.000 Kč po jejím skončení) a poté oznámením o schválení úvěru akceptovala smlouvu, a došlo tak k jejímu uzavření. V této smlouvě byl sjednán spotřebitelský úvěr ve výši 64.000 Kč se základní celkovou částkou splatnou ze strany povinné 199.296 Kč, výpůjční úrokovou sazbou 155,52 % p. a., s RPSN ve výši 159,9 % a s možností revolvingu. Ve smluvních podmínkách bylo dále ujednáno několik sankcí, a to smluvní pokuta pro případ prodlení s úhradou splátky o více než 15 dnů ve výši 8 % z dané dlužné splátky; smluvní pokuta pro případ prodlení s úhradou splátky o více než 30 dnů ve výši 13 % z dané dlužné splátky; možnost zesplatnění celého úvěru včetně nesplacených úroků; smluvní pokuta za nesplacení zesplatněné jistiny do 10 dnů po zesplatnění ve výši 25 % z této jistiny; smluvní pokuta za nesplacení zesplatněné jistiny ve výši 0,25 % denně. V rozhodčí smlouvě pak bylo mezi účastníky ujednáno, že veškeré spory budou v prvním stupni rozhodovány jedním ze 13 tam vyjmenovaných rozhodců, přičemž žalobce projeví vůli k výběru rozhodce tím, že mu doručí žalobní návrh; bude-li žaloba podávána oprávněnou, musí tato povinné zaslat písemnou výzvu k výběru rozhodce, přičemž když ta rozhodce nevybere do 15 dnů, oprávněná podá žalobu rozhodci dle svého uvážení. Dále soud I. stupně zjistil, že před podáním žaloby k rozhodci oprávněná vyzvala v souladu s ujednáním povinnou k výběru

rozhodce. Ke dni podání žaloby povinná na úvěr uhradila celkem 5.536 Kč a aktuální zbývající dlužná částka dle žaloby činila 193.760 Kč. V rozhodčím řízení zůstala povinná neaktivní, ačkoliv jí bylo doručováno na doručovací adresu uvedenou v rozhodčí smlouvě.

6. Zjištěný skutkový stav posoudil soud I. stupně tak, že předně shledal, že nelze přisvědčit argumentaci povinné, podle níž je rozhodčí smlouva neplatná z důvodu netransparentního výběru osoby rozhodce, neboť povinná měla poměrně zásadní možnost ovlivnění osoby rozhodce a současně měla v rámci smluvní volnosti možnost rozhodčí smlouvu neuzavírat. V této souvislosti soud I. stupně odkázal též na rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 4022/2017, který se zabýval platností obdobně formulované rozhodčí smlouvy, jakož i na nálezy Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 1336/18, podle něhož je třeba dávat přednost takovému výkladu rozhodčí smlouvy, který nezakládá její neplatnost jako celku. Nedůvodnou shledal soud I. stupně rovněž argumentaci povinné, že v rozhodčím řízení rozhodoval zastřený rozhodčí soud, a že rozhodčí nález je proto nicotný – v tomto směru soud I. stupně konstatoval, že rozhodcovská činnost Mgr. Lubiny byla značně rozsáhlá a je zřejmé, že k této činnosti potřeboval určité zázemí – ze skutečnosti, že společnost Rozhodčí Pardubice s. r. o. poskytovala rozhodcům administrativně-technické zázemí proto dle soudu I. stupně neplyne, že by řízení ve skutečnosti neproběhlo před ve smlouvě stanoveným rozhodcem. Soud I. stupně dále neshledal, že by rozhodce Mgr. Lubina byl na oprávněné ekonomicky závislý, přičemž v tomto ohledu odkázal na protokol z výslechu rozhodce Mgr. Lubiny provedený před Obvodním soudem pro Prahu 10 ve věci 54 EXE 5280/2016, z nějž okolnosti svědčící o ekonomické závislosti rozhodce nevyplývaly; přitom, jak konstatoval Nejvyšší soud v usnesení sp. zn. 20 Cdo 4022/2017 či Ústavní soud v usnesení sp. zn. I. ÚS 2703/18, opakovanost zápisu totožných jmen rozhodců do rozhodčích smluv sama o sobě ekonomickou závislost rozhodce nedokládá. Soud I. stupně v napadeném usnesení rovněž konstatoval, že oprávněná dostatečně splnila svou zákonnou povinnost prověřit úvěruschopnost povinné, neboť v době poskytnutí úvěru měla doložen stálý příjem povinné i její výdajové poměry. Konečně se pak soud I. stupně zabýval otázkou rozporu některých ustanovení úvěrové smlouvy s dobrými mravy, a uvedl, že tuto námitku povinné shledal důvodnou: za absolutně neplatné pro rozpor s dobrými mravy (§ 588 o. z.) tak soud I. stupně označil ujednání úvěrové smlouvy o úroku ve výši 155,52 % ročně, stejně jako o smluvních pokutách ve výši 25 % a ve výši 0,25 % denně s tím, že uvedená ujednání jsou zcela zjevně nepřiměřená, zakládají hrubý nepoměr v právech a povinnostech stran spotřebitelského smluvního vztahu a odporují i funkci institutu smluvní pokuty, když nemají charakter utvrzující a sankční, nýbrž charakter likvidační. Za přiměřenou a platně ujednanou naproti tomu soud I. stupně považoval smluvní pokutu sjednanou pro případ prodlení s úhradou splátky o více než 15 dnů ve výši 8 % z dané dlužné splátky, kterou oprávněná požadovala ve výši 2.047 Kč. S ohledem na uvedené soud I. stupně dospěl k závěru, že důvod pro zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. je dán pouze v částech, v nichž vykonávaným rozhodčím nálezem bylo přiznáno plnění odporující dobrými mravům, které vyčíslil tak, že se jedná o nemravný úrok v částce 135.296 Kč (částka, o níž celková sjednaná splatná částka 199.296 Kč přesahovala poskytnutý úvěr 64.000 Kč), nemravnou paušální smluvní pokutu 48.440 Kč a nemravnou smluvní pokutu ve výši 0,25 % denně z částky 193.760 Kč od 17. 5. 2016 do zaplacení. Exekuce tak má být dále vedena pro částku 60.511 Kč představující 58.464 Kč na jistinu (při zohlednění jediné řádné splátky povinné) a 2.047 Kč na platně ujednané smluvní pokutě, dále pro zákonný úrok z prodlení z této částky a pro náklady oprávněné a náklady exekuce. Z tohoto důvodu návrh povinné na úplné zastavení exekuce ve zbývajícím rozsahu zamítl (viz doplňující usnesení ze dne 18.5.2020, č. j. 75 EXE 11169/2016-192).
7. Proti tomuto usnesení podala povinná včasné odvolání, které podle svého obsahu směřuje proti výroku II. napadeného usnesení č. j. 75 EXE 11169/2016-167, doplněného usnesením č. j. 75 EXE 11169/2016-192. Podané odvolání odůvodnila povinná tak, že soud I. stupně dle

jejího názoru věc chybně právně posoudil a poskytl ochranu zjevné nespravedlnosti a řádně se nevypořádal s judikaturou Ústavního a Nejvyššího soudu. Soud I. stupně návrhu na zastavení exekuce vyhověl pouze částečně, povinná je však přesvědčena, že exekuce měla být zastavena zcela. Povinná má za to, že smlouva o revolvingovém úvěru je jako celek absolutně neplatná pro rozpor s dobrými mravy, a z tohoto důvodu je neplatná i na ni navázaná rozhodčí smlouva. Exekuce měla být z tohoto důvodu zastavena zcela, neboť vykonávaný rozhodčí nález je nicotný, a je proto nezpůsobilým exekučním titulem – v této souvislosti povinná připomněla, že se nejedná o věcný přezkum rozhodčího nálezu, ale o posouzení pravomoci rozhodce k jeho vydání. Ostatně též Nejvyšší soud v rozsudku sp. zn. 20 Cdo 4022/2017 v obdobném případě přisvědčil námitkám tamního povinného k neplatnosti celé úvěrové smlouvy.

8. Povinná má za to, že rozhodčí řízení ve skutečnosti neproběhlo před rozhodcem Mgr. Lubinou a rozhodčí nález vydal subjekt, který nebyl k rozhodčímu řízení dle rozhodčí smlouvy oprávněn, a to rozhodčí společnost Pardubice s. r. o. – právě této společnosti byl uhrazen rozhodčí poplatek, který naopak sám rozhodce nikdy nevyměřil a neinkasoval; rozhodčí smlouvu přitom nelze považovat za platnou, pokud měla oprávněná zároveň tajnou dohodu s rozhodcem a Rozhodčí společností Pardubice, že bude ohledně rozhodčí poplatku postupováno jinak, když nezávislost rozhodce je dána právě transparentností jeho odměny. S daným se však soud I. stupně dle názoru povinné v napadeném usnesení řádně nevypořádal, a nadto vycházel z nedostatečně zjištěného skutkového stavu, když se spokojil pouze s odkazem na protokol z jednání Obvodního soudu pro Prahu 10 ve věci sp. zn. 54 EXE 5280/2016 a neprovedl další povinnou navržené důkazy. O tom, že rozhodčí nález ve skutečnosti vydala Rozhodčí společnost Pardubice, svědčí i skutečnost, že tato společnost zajišťovala veškerou administrativu spojenou s vydáváním rozhodčích nálezů, jakož i jejich psaní, že rozhodce uváděl na svém hlavičkovém papíře webovou stránku a e-mailovou adresu této společnosti, a že tato společnost vytvářela rovněž spisové značky (rozhodce Lubina měl u ní senátní značku 104 Rozh) – uvedené skutečnosti dokládají právě další povinnou navržené důkazy, které soud I. stupně neprovedl. Rozhodce Lubina tak dle názoru povinné sehrál pouze roli „bílého koně“, který zastřel to, že spor de facto rozhodovala Rozhodčí společnost Pardubice. Mgr. Lubina pouze pracoval pro tuto společnost a mezi stranami nevystupoval jako nezávislý a nestranný rozhodce, ale jako osoba placená subjektem, který platila oprávněná (Rozhodčí společnost Pardubice sama nemohla být rozhodcem, čehož si byla oprávněná vědoma). Rozhodčí společnost Pardubice je přitom na oprávněné ekonomicky závislá, když rozhodování sporů pro oprávněnou tvořilo 80 % objemu její činnosti. Uvedené skutečnosti dle povinné musí vést k závěru o důvodnosti návrhu na zastavení exekuce, jak ostatně dovodil Krajský soud v Praze v usneseních č. j. 17 Co 23/2019-187 a č. j. 27 Co 135/2019-296 a Městský soud v Praze v usneseních č. j. 35 Co 330/2019-286 a 13 Co 194/2019-181.
9. Dalším důvodem neplatnosti uzavřené rozhodčí smlouvy je dle názoru povinné způsob výběru rozhodce: rozhodčí smlouva nebyla individuálně projednána a povinná neměla možnost jakkoliv ovlivnit její znění, a jak vysvětlil Nejvyšší soud v rozhodnutí sp. zn. 23 Cdo 3697/2013, nelze na základě jmenného seznamu rozhodců uzavřít, že jde o transparentní a nestranné určení rozhodců, ale je třeba zkoumat i nestrannost a nezávislost vyjmenovaných rozhodců. Povinná přitom nesdílí závěr soudu I. stupně, že měla zásadní možnost výběr rozhodce ovlivnit a s tím i možnost Rozhodčí smlouvu nepodepsat – pokud by totiž povinná neakceptovala Rozhodčí smlouvu, patrně by nikdy nedošlo k akceptaci návrhu úvěrové smlouvy ze strany oprávněné. Oprávněná tak svým postupem dle povinné obešla zákon o rozhodčím řízení s cílem znemožnit povinné odmítnutí Rozhodčí smlouvy, které by mělo fatální následky pro její záměr obohatit se na nepřiměřených smluvních pokutách a úrocích.

10. Povinná nesouhlasí ani se závěrem soudu I. stupně, že oprávněná řádně posoudila její úvěruschopnost – za dostatečné posouzení s odbornou péčí a splnění povinnosti dle § 9 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru nelze dle povinné považovat to, jestliže věřitel vychází z hodnocení karty klienta, 3 výplatních pásek a pracovní smlouvy. V rámci tohoto posouzení oprávněná ničím nepodložila své závěry o výdajích povinné, ani nezjišťovala její úspory či schopnost zvládnout výpadek příjmů v případě nemoci. Jak přitom dovodil Ústavní soud v nálezu sp. zn. III. ÚS 4129/18, nesplnění povinnosti posoudit úvěruschopnost spotřebitele může vést k zastavení exekuce. Jak konstatoval Nejvyšší soud v usnesení 20 Cdo 2841/2018, pokud oprávněná považovala sjednání úvěru za rizikové, pak jej vůbec neměla spotřebiteli poskytovat a navíc jej zajišťovat nemravnou smluvní pokutou. V projednávaném případě přitom výše úroku mnohonásobně převyšující obvyklé úrokové sazby svědčí o tom, že oprávněná musela vyhodnotit riziko poskytnutí úvěru jako vysoké.
11. Konečně pak dle povinné soud I. stupně pochybil, pokud sice posoudil smluvní podmínky úvěrové smlouvy jako zcela zjevně nepřiměřené a dokonce likvidační, věnoval se však pouze dílčímu posouzení jednotlivých ujednání a neposoudil smluvní podmínky z celkového obsahového i procedurálního hlediska, jak požaduje judikatura Nejvyššího soudu. V daném případě přitom dochází ke kumulaci smluvních pokut, které v případě prodlení se zaplacením zesplatněného úvěru po dobu jednoho roku činí celkem 116 % nezaplacené částky. Sjednané smluvní pokuty přitom postrádají smysl a účel, pro který jsou smluvní pokuty ujednávány, neboť jejich účelem je zjevně obohacení oprávněné a nikoliv utvrzení dluhu a posílení postavení věřitele. Povinná tak závěrem podaného odvolání apelovala na odvolací soud, aby neposkytoval ochranu subjektům, které zjevně poškozují práva svých klientů, s tím, že uzavřená úvěrová smlouva je svým obsahem s lichevními úroky a drakonickými pokutami takovým excesem, že takovému jednání nemůže být poskytnuta soudní ochrana ani v exekučním řízení, neboť dané je v rozporu s principy a účelem občanského soudního řádu a spravedlností obecně.
12. Oprávněná se k podanému odvolání písemně nevyjádřila. Při odvolacím jednání navrhla potvrzení usnesení soudu I. stupně v napadeném výroku II. jako věcně správného.
13. Odvolací soud přezkoumal ve smyslu § 212 a § 212a o. s. ř. napadené usnesení i řízení, které předcházelo jeho vydání, a dospěl k závěru, že odvolání povinné je důvodné.
14. Soud I. stupně v napadeném usnesení správně zjistil skutkový stav po zhodnocení důkazů v souladu s § 132 o. s. ř., nesprávně jej však posoudil po právní stránce.
15. Podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř., které se v exekučním řízení použije na základě § 52 odst. 1 e. ř., bude výkon rozhodnutí zastaven, jestliže je nepřípustný, protože je tu jiný důvod, pro který rozhodnutí nelze vykonat.
16. Otázkou podmínek pro zastavení exekuce vedené na základě rozhodčího nálezu se již opakovaně detailně zabývala judikatura Ústavního a Nejvyššího soudu, a to mj. v řadě případů obdobných tomu nyní projednávanému, v nichž byla exekuce vedena na základě rozhodčího nálezu vydaného na základě rozhodčí smlouvy uzavřené v úzké souvislosti se sjednanou smlouvou o spotřebitelském úvěru.
17. Rozhodovací praxe soudů je jednotná v obecném východisku, podle něhož exekuční soud není oprávněn přezkoumávat věcnou správnost exekučního titulu; obsahem rozhodnutí (jiného titulu), jehož exekuce se navrhuje, je vázán a je povinen z něj vycházet; současně však platí, že nařízenou exekuci zastaví soud i bez návrhu (§ 269 odst. 1 o. s. ř.) vždy, existuje-li taková relevantní okolnost, pro niž je provedení výkonu nepřípustné, a to mimo jiné také tehdy, zjistí-li soud

(dodatečně) nedostatek pravomoci orgánu, který exekuční titul vydal – např. nebyla-li uzavřena rozhodčí smlouva (viz k tomu usnesení Nejvyššího soudu z 10. 7. 2013, sp. zn. 31 Cdo 358/2012 a tam citovaná rozhodnutí). Též podle ustálené judikatury Ústavního soudu jsou soudy v rámci exekučního řízení vedeného na základě rozhodčího nálezu jako exekučního titulu povinny se zabývat otázkou pravomoci rozhodce vydat exekuční titul; důvod, pro který nelze nařídit exekuci na podkladě rozhodčího nálezu, může spočívat i v tom, že ačkoli určení rozhodce v rozhodčí doložce netrpí ústavněprávním deficitem, je pro rozpor s dobrými mravy neplatná smlouva o úvěru, do níž je vtělena rozhodčí doložka (viz např. nálezy z 11. 12. 2014, sp. zn. III. ÚS 4084/12). Důvod pro zastavení exekuce podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. pak může (a musí) být použit též k odstranění zjevné nespravedlnosti či tehdy, pokud by výkon rozhodnutí byl v rozporu s principy právního státu (viz např. nálezy z 18. 4. 2017, sp. zn. II. ÚS 2357/16, či z 20. 6. 2017, sp. zn. I. ÚS 2456/16). Dle Ústavního soudu je přitom neakceptovatelné, aby se případné soudní ochrany dostávalo subjektům – tedy zejména nebankovním společnostem poskytujícím úvěry spotřebitelům – které evidentně poškozují práva svých klientů (viz zejména nálezy z 26. 1. 2012, sp. zn. I. ÚS 199/11, z 11. 12. 2014, sp. zn. III. ÚS 4084/12, či z 26. 2. 2019, sp. zn. III. ÚS 4129/18).

18. Ve vztahu k přezkumu pravomoci rozhodce k vydání rozhodčího nálezu, ujednané v rozhodčí smlouvě v souvislosti se spotřebitelským úvěrem dále Nejvyšší soud opakovaně vyslovil, že ačkoli přezkum věcné správnosti vykonávaného exekučního titulu není jako takový v exekučním řízení přípustný, není vyloučeno, aby se otázka platnosti „hlavní“ (zde úvěrové) smlouvy stala významnou pro hodnocení i na ni navazující rozhodčí smlouvy, a to s tím rozhodným směřováním, jímž je posouzení, zda vzhledem k jejímu obsahu a procesu jejího sjednání byla dána pravomoc rozhodce k vydání vykonávaného rozhodčího nálezu. I přesto, že neplatnost smlouvy hlavní sama o sobě nezpůsobuje neplatnost smlouvy rozhodčí a ani neplatnost rozhodčí smlouvy není v daném případě odvoditelná ze samotného jejího obsahu, nelze opomenout uvážit, zda obojí ve svém celku (jak obsahovém, tak procedurálním) není postiženo kolizí se zde rozhodnými „dobrymi mravy“, resp. se zákonnými principy ochrany spotřebitele coby „slabší strany“ (viz např. usnesení z 23. 1. 2018, sp. zn. 20 Cdo 4022/2017, či z 21. 4. 2020, sp. zn. 20 Cdo 1576/2019). Přitom je dle Nejvyššího soudu na místě zabývat se zejména posouzením míry a zjevnosti rozporu rozhodcem přisouzeného plnění s dobrými mravy z pohledu hmotného práva (i s ohledem na výši úroků a smluvních pokut), neboť přisoudil-li rozhodce oprávněnému plnění, které není ve zjevném rozporu s dobrými mravy, není možné, aby byl rozhodčí nálezy shledán nezpůsobilým exekučním titulem a exekuce byla zastavena; možným zneužitím finanční tísně spotřebitele; mírou a odůvodněností pasivity povinného – spotřebitele, který své námitky ve vztahu ke způsobu určení rozhodce, jakož i hmotněprávní výhrady k plnění, které bylo v rozhodčím řízení přiznáno, nevznesl již při podpisu rozhodčí smlouvy, případně v rozhodčím řízení či v rámci žaloby podle ustanovení § 31 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení. Toto zkoumání je nutné provést nejen jednotlivě v dílčích částech, ale i komplexně v celkovém úhrnu úkonů účastníků a rozhodce, jak z hlediska transparentnosti, tak z hlediska přiměřenosti a dopadů do sféry povinného spotřebitele jako celku. Argumentací a maior ad minus pak nelze než dovodit, že tentýž způsob posouzení je třeba použít i pro dílčí přezkum souladu rozhodcem přisouzeného plnění s dobrými mravy (včetně úhrnné přiměřenosti úroků a smluvních pokut). Exekuční soud pak přistoupí k zastavení exekuce tehdy, když výsledek celkového posouzení vyzní tak, že do práv povinného – spotřebitele bylo zasaženo mimořádně silně (viz usnesení Nejvyššího soudu z 27. 11. 2018, sp. zn. 20 Cdo 2841/2018, či z 13. 6. 2019, sp. zn. 20 Cdo 1673/2019).
19. Uvedených judikatorních východisek si soud I. stupně byl vědom, dle odvolacího soudu je však ne zcela přiléhavě aplikoval na projednávaný případ, pokud exekuci zastavil pouze v části, v níž má vymáhané plnění základ v ustanoveních úvěrové smlouvy, která soud I. stupně vyhodnotil jako rozporná s dobrými mravy, a ve zbytku naopak návrh na zastavení exekuce zamítl. Jakkoliv je totiž součástí přezkumu souladu rozhodcem přiznaného plnění s dobrými mravy i dílčí

„přezkum“ jednotlivých složek přiznaného plnění (včetně úroků a smluvních pokut), je třeba respektovat, že účelem takového přezkumu není nahradit nalézací řízení a stanovit na základě hmotněprávního posouzení přesnou částku, která „správně“ měla být oprávněné v nalézacím (rozhodčím) řízení přiznána. V rámci exekučního řízení tedy soud jednotlivá dílčí ujednání úvěrové smlouvy zkoumá primárně z toho důvodu, aby – při zohlednění kontextu dalších ujednání – mohl učinit závěr o tom, zda absolutní neplatnost úvěrové smlouvy pro zjevný rozpor s dobrými mravy nezpůsobuje též neplatnost sjednané rozhodčí smlouvy, resp. zda rozhodčím nálezem nebylo oprávněnému přisouzeno plnění, které je ve zjevném rozporu s dobrými mravy. Takovým posouzením se však soud I. stupně v napadeném usnesení opomněl řádně zabývat.

20. Právě o případ, kdy je rozpor úvěrové smlouvy a rozhodčí smlouvy, resp. též rozhodčím nálezem přisouzeného plnění, s dobrými mravy ve svém komplexu natolik zjevný, že odůvodňuje závěr o zastavení exekuce v plném rozsahu, se přitom dle odvolacího soudu jedná i v nyní projednávané věci. Je totiž třeba přihlídnout ke skutečnosti, že úvěrová smlouva i s ní související rozhodčí smlouva byly uzavřeny mezi podnikatelem a spotřebitelem a v adhezní formě (§ 1798 o. z.), přičemž podstatná část ujednání byla obsažena ve „smluvních ujednáních“ mimo vlastní text smlouvy (§ 1751 o. z.), a že oprávněná jako silnější smluvní strana tak měla možnost v podstatě jednostranně určit smluvní podmínky – tuto možnost pak oprávněná (v rozporu s § 433 odst. 1 o. z.) zcela jednoznačně hrubě zneužila. O tom svědčí předně právě smluvní ujednání o úrocích a smluvních pokutách, která soud I. stupně zcela správně vyhodnotil jako absolutně neplatná pro rozpor s dobrými mravy: odvolací soud v tomto ohledu zcela souhlasí se soudem I. stupně, že úrok ve výši 155,52 % ročně (který by umožňoval oprávněné i v případě řádného splacení úvěru ve sjednané době 24 měsíců požadovat po povinné 199.296 Kč, tedy více než trojnásobek čerpané částky 64.000 Kč) zcela zjevně a výrazně přesahuje obvyklou úrokovou míru, a to i v nebankovním sektoru, a ujednání o úroku je proto rozporné s dobrými mravy ve smyslu judikatury Nejvyššího soudu (viz např. soudem I. stupně citovaný rozsudek z 15. 12. 2004, sp. zn. 21 Cdo 1484/2004, či usnesení z 27. 8. 2019, sp. zn. 20 Cdo 1612/2019). Stejně tak soud I. stupně správně konstatoval, že za zjevně nepřiměřené a rozporné s dobrými mravy je třeba považovat i smluvní pokuty ve výši 0,25 % denně (91,25 % ročně) a ve výši 25 % z dlužné částky, které již ve smlouvě o spotřebitelském úvěru a při zohlednění sjednaného úroku ztrácejí utvrzující a sankční charakter – uvedené smluvní pokuty již totiž zjevně slouží spíše k obohacení věřitele než k pouhému posílení jeho postavení a než k motivaci spotřebitele ke včasnému splacení úvěru, a lze je tak označit jako likvidační. Uzavřené smlouvy vedle toho obsahovaly i další ujednání posilující ve svém komplexu zcela zásadní nerovnováhu smluvních stran, a to jednak ujednání o dalších smluvních pokutách (bod 12.1 písm. a/ a b/ smluvních ujednání), ujednání o kapitalizaci dlužné částky umožňující oprávněné následně požadovat příslušenství a smluvní pokuty z vyšší jistiny (čl. 12.4 smluvních ujednání), jakož i samotné ujednání o rozhodování sporu před některým z rozhodců rozhodujících opakovaně spory oprávněné. Zjištěná nerovnováha stran je přitom natolik zásadní povahy, že nelze uvažovat pouze o absolutní neplatnosti dílčích smluvních ustanovení – je ostatně zcela zřejmé, že ustanovení o úroku a smluvních pokutách představovaly podstatné součásti úvěrové smlouvy, bez nichž by oprávněná k uzavření smlouvy nepřistoupila, a nemohou proto být splněny podmínky částečné neplatnosti smlouvy ve smyslu § 576 o. z.

21. Je proto třeba uzavřít, že adhezně uzavřená úvěrová smlouva a s ní související rozhodčí smlouva, které představují zjevné zneužití silnějšího postavení oprávněné a které měly umožňovat oprávněné (podnikatelce) domáhat se po povinné (spotřebitelce) mnohonásobku poskytnutého plnění, a to v rozhodčím řízení před jedním z rozhodců zvolených oprávněnou, jsou ve zjevném rozporu s dobrými mravy a z tohoto důvodu jsou absolutně neplatné (§ 580 odst. 1 o. z.). Jak ostatně opakovaně konstatoval též Ústavní soud, běžný klient úvěrové společnosti nemůže v případě krátkodobého úvěru dopředu očekávat, ba ani předpokládat, že celková splacená částka

bude násobně převyšovat částku půjčenou, a tento předpoklad nelze ani spravedlivě požadovat. Takovým nárokům věřitelů realizovaným na základě rozhodčího nálezu nemůže být v exekučním řízení zjednan průchod, neboť s ohledem na zjevný rozpor s dobrými mravy stojí zcela mimo základní hodnotový rámec práva jako normativního systému (viz nálezy Ústavního soudu z 26. 11. 2013, sp. zn. II. ÚS 4927/12, či z 1. 1. 2019, sp. zn. II. ÚS 3194/18). Na uvedeném závěru o absolutní neplatnosti uzavřených smluv pro rozpor s dobrými mravy pak nemůže nic změnit ani skutečnost, že povinná na dané smluvní podmínky svobodně přistoupila, neboť (jakkoliv je takové její jednání jistě možné hodnotit jako nerozumné) zásadu smluvní autonomie nelze vnímat jako absolutní a zákaz ujednání příčících se dobrým mravům představuje jeden z jejích zákonných limitů.

22. Ve smyslu shora citované judikatury proto odvolací soud uzavírá, že rozpor uzavřené úvěrové smlouvy a s ní související rozhodčí smlouvy jakož i exekučním titulem přiznaného plnění s dobrými mravy dosahuje takové intenzity, že výkon rozhodčího nálezu by představoval zjevnou nespravedlnost a byl by i v hrubém rozporu se zásadami ochrany spotřebitele coby slabší smluvní strany. Z tohoto důvodu je třeba exekuci zastavit v plném rozsahu podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř., neboť s ohledem na neplatnost rozhodčí smlouvy nebyla dána pravomoc rozhodce, a vykonávaný rozhodčí nálezy je proto nezpůsobilým exekučním titulem. Lze přitom připomenout, že ke shodným závěrům soudy dospěly i v řadě dalších případů v exekucích vedených oprávněnou společností PROFI CREDIT Czech, a.s. na základě rozhodčího nálezu vydaného na základě obdobných spotřebitelských smluv (z poslední doby srov. např. usnesení Nejvyššího soudu z 8. 4. 2020, sp. zn. 20 Cdo 1857/2019, či usnesení Městského soudu v Praze z 26. 5. 2020, č. j. 16 Co 68/2020-216, z 16. 6. 2020, č. j. 51 Co 132/2020-207, či z 18. 6. 2020, č. j. 53 Co 168/2020-261).
23. Závěrem odvolací soud dodává, že uvedené závěry samy o sobě postačují pro zastavení exekuce podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř., a odvolací soud se z tohoto důvodu již podrobněji nezabýval námitkami povinné vztahujícími se k tvrzení, že rozhodčí řízení ve skutečnosti proběhlo před Rozhodčí společností Pardubice, která je na oprávněné ekonomicky závislá, že rozhodčí smlouva nebyla individuálně projednána a že oprávněná řádně neproověřila úvěruschopnost povinné. Pouze ve stručnosti však lze uvést, že soud I. stupně nepostupoval správně, pokud návrh povinné na zastavení exekuce částečně zamítl, aniž by však učinil dostatečná skutková zjištění vztahující se k argumentaci povinné rolí Rozhodčí společnosti Pardubice v rozhodování původního sporu (odvolacímu soudu je známo, že v usnesení z 29. 4. 2020, č. j. 13 Co 194,354/2019-181 shledal Městský soud v Praze obdobnou argumentaci jiného povinného důvodnou). Naproti tomu, pokud se jedná o způsob určení rozhodce v rozhodčí smlouvě, má toto ujednání pro zastavení exekuce význam pouze v kontextu dalších podmínek smluvního vztahu účastníků jak bylo výše uvedeno. Jak však správně konstatoval soud I. stupně s přílehlavým odkazem na usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 4022/2017-124, skutečnost, že smlouva byla obsažena na předtištěném formuláři obsahujícím jména třinácti ad hoc rozhodců by sama o sobě důvod neplatnosti této smlouvy představovat nemohla. Stejně tak se soud I. stupně přesvědčivě vypořádal s námitkou neproověření úvěruschopnosti povinné, když v tomto směru správně shledal zcela dostatečným, že oprávněná měla doložen stálý příjem a výdajové poměry povinné. V žádném případě nelze sdílet extenzivní chápání povinnosti proověřit úvěruschopnost spotřebitele dle § 9 odst. 1 zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru, jak je povinná prezentuje v podaném odvolání, zahrnující povinnost úvěrujícího zkoumat i úspory úvěrovaného spotřebitele či jeho schopnost zvládnout výpadek příjmu v případě nemoci – je totiž vcelku zřejmé, že pokud by úvěr bylo možno poskytnout jen osobám disponujícím dostatečnými úsporami, ztratil by institut spotřebitelského úvěru téměř jakýkoliv ekonomický smysl.

24. Ze všech uvedených důvodů odvolací soud shledal, že je dán důvod pro zastavení exekuce v celém rozsahu podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř., spočívající v nedostatku pravomoci rozhodce vydat vykonávaný exekuční titul z důvodu neplatnosti rozhodčí smlouvy, a proto napadené usnesení postupem podle § 220 odst. 1 písm. a) o. s. ř. v jeho zamítavém výroku II., jak byl doplněn doplňujícím usnesením č. j. 75 EXE 11169/2016-192, změnil tak, že se exekuce zcela zastavuje.
25. S ohledem na změnu napadeného usnesení odvolací soud dále v souladu s § 224 odst. 2 a § 151 odst. 1 o. s. ř. rozhodl o nákladech řízení před soudy obou stupňů, a to tak, že právo na jejich náhradu přiznal podle § 142 odst. 1 o. s. ř. povinné, která byla v řízení plně úspěšná. Náklady povinné činí celkem 45.604,90 Kč a sestávají z odměny advokáta podle ve výši 35.590 Kč podle § 7, § 8 odst. 1 a § 11 odst. 2 písm. e) vyhl. č. 177/1996 Sb., advokátní tarif, a to za 5 úkonů právní služby učiněných do částečného zastavení exekuce po 6.410 Kč (tarifní hodnota 1.128.277 Kč skládající se z vymáhané jistiny ve výši 244.247 Kč a dále z částky 884.030 Kč představující pětinásobek ročního plnění na vymáhané smluvní pokutě ve výši pokuty 0,25 % denně za každý den prodlení s úhradou částky 193.760 Kč od 17. 5. 2016 do zaplacení – srov. k tomu usnesení Nejvyššího soudu z 27. 6. 2013, sp. zn. 29 Cdo 1420/2013; úkony převzetí zastoupení, podání návrhu na zastavení exekuce, vyjádření k odvolání oprávněné, účast na jednání odvolacího soudu 11. 6. 2019, návrh na vydání doplňujícího usnesení) a za 2 úkony právní služby učiněné po částečném zastavení exekuce po 1.770 Kč (tarifní hodnota 60.511 Kč; úkony odvolání z 25. 5. 2020 a účast na jednání odvolacího soudu 12. 8. 2020), dále z paušální náhrady hotových výdajů ve výši 2.100 Kč podle § 13 odst. 1 a 4 advokátního tarifu za 7 úkonů po 300 Kč a z náhrady za 21% DPH z částky 37.690 Kč ve výši 7.914,90 Kč.
26. V souladu s § 224 odst. 2 o. s. ř. a § 89 e. ř. odvolací soud dále rozhodl o nákladech exekuce, a to tak, že povinnost k jejich náhradě uložil oprávněné, která zavinila zastavení exekuce, když podala exekuční návrh na základě nezpůsobilého exekučního titulu. Z obsahu exekučního spisu se podává, že v exekuci již bylo vymoženo 57.038,30 Kč a tato částka byla použita k úhradě jistiny vymáhané částky; toto vymožené plnění proto odvolací soud zohlednil při výpočtu nákladů exekuce. Tyto náklady činí celkem 14.605 Kč a sestávají z odměny exekutora ve výši 8.570 Kč dle § 6 odst. 1, § 11 odst. 2 a 3 vyhl. č. 330/2001 Sb., paušální náhrady hotových výdajů ve výši 3.500 Kč dle § 13 odst. 1 vyhl. č. 330/2001 Sb. a z 21% DPH z částky 12.070 Kč ve výši 2.535 Kč.
27. Třídenní lhůtu k plnění náhrady nákladů povinné i nákladů exekuce odvolací soud stanovil podle § 160 o. s. ř.

Poučení:

Proti tomuto usnesení lze podat za podmínek uvedených v § 237 o. s. ř. dovolání ve lhůtě dvou měsíců od jeho doručení. Dovolání se podává k Nejvyššímu soudu České republiky prostřednictvím soudu I. stupně. Přípustnost dovolání zkoumá dovolací soud (§ 239 o. s. ř.).

Praha 12. srpna 2020

JUDr. Ladislava Mentbergerová v.r.
předsedkyně senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje Radka Martincová.